قازاقستان جازۋشىلارىنىڭ شىعارمالارىنان

باقىتسىز جامال

شىنجياڭ حالىق باسپاسى

باقىتسىز جامال

قازاقستان جازۋشىلارىنىڭ

شىعارمالارىنان

قۇراستىرعان: ابدىلدابەك اقشىناي ۇلى

شينجياڭ حالىق باسپاسى

ۇرىمجى 2009

图书在版编目(CIP)数据

不幸的嘉玛丽：哈萨克文/(哈)米尔贾克夫 等著 — 乌鲁木齐：新疆人民出版社，1995.11 （2008.6 重印）

ISBN 978—7—228—03157—3

Ⅰ.不… Ⅱ.米… Ⅲ.①中篇小说—作品集—哈萨克斯坦—现代—哈萨克文（中国少数民族语言）②短篇小说—作品集—哈萨克斯坦—现代—哈萨克文（中国少数民族语言） Ⅳ.I361.45

中国版本图书馆 CIP 数据核子（2008）第 091718 号

责任编辑：海　拉　提
责任校对：马　吾　提
封面设计：阿意提哈布力

不幸的嘉玛丽 （哈萨克文）
米尔贾克夫等著

新疆人民出版社出版
（乌鲁木齐市解放南路 318 号 邮政编码：830001）
新疆新华书店发行
乌鲁木齐昊坤彩印有限公司印刷
850×1168 毫米　32 开本　12.75 印张
1995 年 11 月第 1 版　2009 年 5 月第 2 次印刷
印数：3001—5000

ISBN 978—7—228—03157—3　定价：20.00 元

جاۋاپتى رەداكتور: قايرات مۇقاش ۇلى
جاۋاپتى كوررەكتور: ٴماۋلت ٴشارىپ ۇلى
مۇقاباسىن كوركەمدەگەن: ايتقابىل ٴبىلال ۇلى

باقىتسىز جامال

*

شينجياڭ حالىق باسپاسى باستىردى
(ٴۇرىمجى قالاسى وڭتۇستىك ازاتتىق كوشەسى 348 ـ اۋلا)
شينجياڭ شينحۋا كىتاپ دۇكەنىنەن تاراتىلدى
ٴۇرىمجى حاۋكۇن رەڭدى باسپا شەكتى سەرىكتىگىندە باسىلدى
فورمات 1/32 1168×850، 12.75 باسپا تاباق
1995 ـ جىل، قاراشا، 1 - باسپاسى
2009 ـ جىل، مامىر، 2 - باسىلۋى
تيراجى: 5000 — 3001
ISBN 978 — 7 — 228 — 03157 — 3
باعاسى: 20.00 يۋان

مازمۇنى

ٴمىرجاقىپ دۋلاتوۆ جايىندا قىسقاشا مالىمەت ...... (1)

باقىتسىز جامال .... (4)

جۇسىپبەك ايماۋىتوۆ جايىندا قىسقاشا مالىمەت. . .(69)

كۇنىكەيدىڭ جازىعى .... (72)

ٴانشى .... (174)

قارا باقسى .... (194)

ماعجان جۇمابايەۆ جايىندا قىسقاشا مالىمەت...... (214)

شولپاننىڭ كۇناسى .... (217)

اقان سەرى .... (244)

ساكەن سەيفۋللين جايىندا قىسقاشا مالىمەت ... (279)

ايشا .... (281)

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

ٴمىرجاقىپ دۋلاتوۆ جايىندا قىسقاشا مالىمەت

ٴمىرجاقىپ داۋلاتوۆ 1885 ـ جىلى قاراشانىڭ 25 ـ كۇنى قازاقستاننىڭ تورعاي دالاسىندا دۇنيەگە كەلگەن. اكەسى دۋلات ەسكىشە اجەپتاۋىر ساۋاتتى، بىرەۋگە كوز سۇزبەي تىرشىلىك ەتەرلىكتەي قولونەرى بار ادام ەدى. ٴمىرجاقىپ باستابىندا اۋىل مولداسىنان ەسكىشە وقيدى، ٴبىراق ەسكىشە وقۋ تالاپكەر، زەردەلى بالانىڭ عىلىمعا دەگەن سۋسىنىن قاندىرا المايدى دا، 1897 ـ جىلى 12 جاسىندا تورعاي قالاسىنداعى ەكى كلاستىق ورىس ـ قازاق مەكتەبىنە وقۋعا تۇسەدى. ونى بىتىرگەن سوڭ، وقىتۋشىلار كۋرسىسنان وقىپ، 1902 ـ جىلى «اۋىل مۇعالىمى» كۋالىگىن الىپ شىعادى. ٴوزىنىڭ ايتۋىنا قاراعاندا، ونىڭ رەسمي «وقۋ ورىندارىنان ٴبىلىم الۋى» وسىمەن اياقتايدى. 1902 ـ جىلدان باستاپ قازاق اۋىلدارىندا مۇعالىمدىك جۇمىستارمەن شۇعىلدانادى.

قازاقتىڭ 20 ـ عاسىردىڭ باس كەزىندەگى كورنەكتى اعارتۋشىسى رەتىندەگى ٴمىرجاقىپ سول تۇستاعى ماڭىزدى جۇمىستاردىڭ ٴبىرى قازاق تىلىندە باسپا ٴسوز ۇيىمداستىرۋ، گازەت شىعارۋ، وسى ارقىلى حالىقتىڭ ساناسىن وياتىپ، ونەر ـ بىلىمگە جەتەلەۋ دەپ ەسەپتەيدى. وسى ماقساتپەن اقىن ـ جازۋشى، اتاقتى عالىم اقىمەت بايتۇرسىنوۆپەن بىرىگىپ، 1913 ـ جىلدان 1918 ـ جىلعا دەيىن «قازاق» گازەتىن شىعارادى. بۇل گازەتتىڭ تۇڭعىش سانى 1913 ـ جىلى 2 ـ اقپاندا ورىنبورداعى كاريموۆ ـ حۇسايىنوۆتار باسپاسىنان جارىق كورەدى. «قازاق

گازەتى» قازاق حالقىنىڭ مادەني، رۋحاني ومىرىندە اسا زور ياتۋشىلىق، ۇيىمداستىرۋشىلىق رول اتقارادى.

ٴمىرجاقىپ دۋلاتوۆ — دارىندى اقىن. ونىڭ تۇڭعىش ولەڭدەر جيناعى «ويان قازاق» 1909 - جىلى ۋفا قالاسىنداعى «شارق» باسپاسىنان شىعادى. اقىن بۇل ولەڭدەرىندە حالىقتى ورىس پاتشالىعىنىڭ وتارشىلدىق ۇستەمدىگىنە قارسى كۇرەسكە شاقىرادى، ونەر - ٴبىلىم الۋعا، الدىڭعى قاتارلى مادەنيەتتى ۇلتتارمەن تەڭەلۋگە ۇندەيدى. وسىدان كەيىن 1913 - جىلى ورىنبوردان «ازامات» دەگەن ولەڭدەر جيناعى، 1915 - جىلى تاعى دا ورىنبوردان «تەرمە» دەگەن ولەڭدەر جيناعى جارىق كورەدى.

ٴمىرجاقىپ 1922 - جىلدان 1926 - جىلعا دەيىن ورىنبوردا قازاق حالىق اعارتۋ ينستيتۋتىندا مۇعالىمدىق، ۇستازدىق قىزمەت وتەيدى. وقۋ - تاربيە جۇمىسىنىڭ قاجەتىنە بولا 22 - جىلى تاشكەنتتەن «ەسەپ قۇرالىن»، 1924 - جىلى ورىنبوردان «وقۋ قۇرالىن» («قيراعات كىتابى») باستىرىپ شىعارادى، وسىدان كەيىن قازاق مەملەكەت باسپاسىندا ٴبولىم باستىعى، «ەڭبەكشى قازاقتا» رەداكتوردىڭ كومەكشىسى مىندەتتەرىن اتقارادى.

ٴمىرجاقىپ دۋلاتوۆ دارىندى اقىن عانا ەمەس، پروزا سالاسىندا دا اسا زور ەڭبەك سىڭىرگەن قالامگەر، قازاقستان ادەبيەتىندە ەرەكشە ورنى بار جازۋشى. ونىڭ پروزاداعى باستى ەڭبەگى — 1910 - جىلى جازىلىپ، سول جىلى قازاندا كاريموۆتار باسپاسىنان باسىلىپ شىققان «باقىتسىز جامال» رومانى.

«باقىتسىز جامال» — قازاقتىڭ تۇڭعىش رومانى. ٴمىرجاقىپ — قازاق ادەبيەتىندە رومان جانرىنا جول سالعان كوش باسشى. رومان 1914 - جىلى قازاندا ەكىنشى رەت باسىلادى، 1914 - جىلى ورىس تىلىنە اۋدارىلادى. بەلگىلى

شعىس تانۋشى تۇركولوگ، اكادەميك ۆ . ا . گوردلەۆسكي (1876 ـ 1956) : «ٴمىرجاقىپ دۋلاتوۆ — قازاق ادەبيەتىنىڭ ىرگەسىن قالاۋشىلاردىڭ ٴبىرى» ، «باقىتسىز جامال» رومانىنىڭ «وزەگىنە ول شىندىقتى نەگىز ەتكەن، مۇندا حالىق تۇرمىسىنىڭ جاندى سۋرەتى بار» دەپ جوعارى باعا بەرەدى. 1914 ـ ماسكەۋدە «ٴاشار حيات» («شىعىس ادەبيەتىنىڭ تاڭداماللارى») دەگەن جيناقتا قازاق ادەبيەتىنىڭ كلاسسيگى ابايدىڭ ولەڭدەرى مەن ٴمىرجاقىپتىڭ شىعارمالارىنىڭ ەنگەندىگى سول تۇستا ونىڭ قازاق ادەبيەتىندەگى ورنىنىڭ قانداي ورەگە كوتەرىلگەنىن دالەلدەسە كەرەك.

رومانىنىڭ قازاق ادەبيەت تاريحىنداعى ورنىن اۆتوردىڭ ٴوزى دە تەرەڭ تۇسىنگەن كورىنەدى. مۇنى «باقىتسىز جامال» دەگەن تاقىرىپتىڭ استىنداعى «قازاق تىلىندە رومان» دەگەن جۇپىنى، ٴبىراق ماعىناسى تەرەڭ سوزدەن دە، ٴسوز باسىنداعى «قازاقشا ٴبىر ورمان جازا سالشى» دەگەن ولەڭ جولدارىنان دا بايقاۋعا بولادى.

روماندا كوتەرىلگەن باستى تاقىرىپ — ايەل تاعدىرى، ايەل تەڭدىگى، ٴوز تەڭىنە قوسىلا الماي باقىتسىز تاعدىرعا تاپ بولعان سۇلۋ جامال، تۇمىسىنان زەرەك، اقىلدى، وجەت جامال، قاتال ٴومىردىڭ قىسپاعىنان قۇتىلۋ ٴۇشىن ٴومىرىنىڭ اقتىق مەزەتىنە دەيىن نادان، وزبىر توبىرعا قارسى جالعىز كۇرەسكە شىققان ەرجۇرەك جامال حالقىمىزدىڭ جۇرەگىندە ادەبي وبىراز رەتىندە 80 نەشە جىل قۇرمەتتى ورىن الىپ كەلدى. وسىنى ەسكەرىپ ٴبىز بۇگىن ونى وقىرمان قاۋىمىنىڭ ەستەتيكالىق تالعامىنا تاعى ۇسىنىپ وتىرمىز.

قۇراستىرۋشىدان

باقىتسىز جامال

(قازاق تىلىندە رومان)

قازاقتان شىققان تالاپكەر،
بۇل كىتاپتى قاراپ كور.
تاراتۋعا حالىققا وقىپ،
بولارسىزدار سەبەپكەر.
قازان، 1910

ٴسوز باسى

مير - ياكۋپ — تومەندەردىڭ الاسى،
ٴسوزىمىنىڭ بار ما، جوق پا تاماشاسى.
جىلتىراپ تەسىك مونشاق جەردە قالماس،
قازاقشا ٴبىر رومان جازا سالشى.

ٴۋش جۇزگە ٴبىزدىڭ قازاق بولىنەدى،
وسىلاي شەجىرەدەن كورىنەدى.
سانى كوپ، ساپاسى جوق امەدەن بوس،
عىلىمعا موينىسۇنباي ەرىنەدى.

شەت شىعىپ ساحارادان باسپاس قادام،
بولادى ٴبويىتىپ ٴجۇرىپ قاشان ادام؟

بەيحابار عالامداعى حيكماتتان،
تۇتقىنداي قاپاستاعى كۇنى قاراڭ.

بولمايدى كەمشىلىكسىز ەشبىر حالىق،
بارىنەن كەيىن قالعان قازاق انىق.
باسقا جۇرت ٴبىز سەكىلدى جالقاۋ ەمەس،
عىلىممەن قاراڭعىنى ەتەر جارىق.

شىعىپ ٴجۇر ٴار حالىقتىڭ تالاپتىسى،
بولماي ما تالاپتانعان ٴالى - اق كىسى.
قازاقتا جارىلمايتىن ٴبىر اۋرۋ بار —
كەلمەيدى ٴمىنىن ايتساڭ جاراتقىسى.

كەۋدەسىن مىرزا دەسەڭ كوتەرەدى،
بارداي - اق قۇرت اۋرۋى جوتەلەدى.
شەگىنەر حالىق پايداسى دەگەن ىسكە،
دەپ ايتشى وسى ٴسوزدى بەكەر ەدى؟

وقۋعا ەمەس جۇرتتىڭ ٴبارى قۇمار،
وقىعانى روماندى نە دەپ ۇعار؟ . .
دەمەيمىن جالپاق جۇرتتىڭ ٴبارى كەششە،
ماعىناسىن تۇسىنەتىن باردا شىعار.

سوندا دا جۇرتتىڭ ٴبارى بىلە بەرمەس،
ٴسوز بولار جاقسى - جامان ٴبارى كەڭەس.
ماقساتى روماننىڭ — حالىق تۇزەتپەك،
جازىلعان ەرىككەننەن ەرتەگى ەمەس.

جامالدىڭ جايىن جازدىق بۇل كىتاپتا،
باقىتسىز ٴبىر قىز ەكەن وسى شاقتا.
بىرەۋگە حاس نارسە ەمەس ٴھام بولعان ٴىس،
جايىلعان بۇل ٴبىر عۇرىپ بار قازاقتا.

ايىرسىن وقۋشىلار ماعىناسىن،
جاي عانا حيكايا دەپ قاراماسىن.
كورگەن كىم شاريعاتتان دەگەن ٴسوزدى:
«قور ەتىپ ايەل حالقىن اياماسىن».

ساتادى قىزدى قازاق مال ورنىنا،
المايدى حالال جۇپتى جار ورنىنا.
ايەلدى حايۋانعا قيساپ ەتىپ،
تۇتادى ٴوزىن ەرلەر حان ورنىنا.

بايقاشى وزىڭە - ٴوزىڭ وتچەت بەرىپ،
باقىتسىز جامال قىزدى وقىپ كورىپ.
قازاقتىڭ ٴھار جەرىندە بار ەمەس پە،
حيساپلاپ ۋاقيعانى كورسەڭ تەرىپ.

بۇل ٴسوزدى وقىپ كورەر قولىنا العان،
ينشاللا، حاقيقات - دۇر، ەمەس جالعان.
تيىلىپ مىڭنان ٴبىرى قياناتتان،
كورسە ەكەن عايىپلارىن اركىم قىلعان.

قازاقشا رومان جوق باسىلعان كوپ،
بۇل كۇندە حالىق ىشىندە شاشىلعان كوپ.

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

قاداري ـ حال بىلگەنىمشە مەن دە جازدىم،
تىلەيمىن بولسا ەكەن دەپ اسىرعان كوپ.

1

وتكەن قىس شارۋاعا جەڭىل بولعاندىقتان مال كۇيلى، بيە ٴنىشتى بولىپ، كوكتال قىستاعان قۇرمان دەگەن اتانىڭ اۋىلى جىلداعىدان جايلاۋعا ەرتە شىعىپ ەدى. ەكى اۋىلدىق ەلدىڭ جايلاۋى ساۋمالكولگە جاعالاي اۋىلدار قونىپ، بىلتىرعى جۇرتتارىنا ٴۇي تىگىپ، كوپ ۇزاماي بيە دە بايلادى. قىستاي ٴبىر ـ بىرىنە ارالاسپاعان اعايىندار ساعىنىسىپ، قاشاننان استاس، تويلاس بولعان عادەتتەرىنشە ٴبىر اۋىلدى ٴبىر اۋىل ەرۋلىككە شاقىرا باستادى. بوز بالالار ارالاپ قىمىز ىشەمىز دەگەن بولىپ، ٴتاۋىر كيىمدەرىن كيىپ، جاقسى اتتارىنا ٴمىنىپ، قىزدى اۋىلدى قىرىنداپ جۇرۋلەرى كورىنىپ، بالالار دا اساۋ تايلارىن ۇيرەتىپەككە ەدى.

ٴبىر كۇنى ٴتۇس كەزىندە كولدىڭ جەل جاعىنان شاڭداتىپ شاۋىپ كەلە جاتقان ٴبىر ورىس، ٴبىر قازاق كورىندى. بالالار قاشىپ ۇيگە تىعىلىپ، ۇلكەندەر بۇل ەكەۋى قايدا توقتار ەكەن دەپ تۇرعاندا، باردى دا بەكجان دەگەن اۋىلنايدىڭ ۇيىنە ٴتۇستى. جارتى ساعات بولماي ـ اق، سول جايلاۋداعى ەلگە «ەرتەڭ وسى جەرگە كرەستيانسكي ناچالنيك[1] كەلەدى» دەپ ماعلۇم بولدى. الگى ەكەۋى ٴبىرى ستراجنيك[2]، ٴبىرى پوشتاباي ەكەن، تورەنىڭ الدىنان ٴۇي تىكتىرىپ، لاۋ بايلاتىپ، قوي سويدىرۋعا شىققان.

---

① كرەستيانسكي ناچالنيك — شارۋا جۇمىستارىن باسقاراتىن زالىق.
② ستراجنيك — قورعاۋشى، ساقشى جاساۋىل.

ول ٴتۇنى اۋىلناي، ۆبورنايلار[1] ۇيىقتاماستان قىزمەتىندە بولىپ، تاڭەرتەڭ اۋىلدان وقشاۋىراق جەردە تىگىلىپ قالعان ٴبىر اق ٴۇي، ٴبىر قوڭىر ٴۇي كورىندى. ساسكە كەزىندە قوڭىراۋلاتىپ پاۋەسكەمەن تورە دە كورىندى. الدى ـ ارتىنان ەتەكتەرى دالىپ، جالپىلداپ شاپقان قازاقتارمەن دايارلاعان ۇيگە كەلىپ توقتاعاندا، موينداردى شىنجىرلى زىناك تاققان اۋىلناي، بيلەر نەشە مارتە شۇلعىپ، قوشامەتپەن «تاقسىرلاپ» ۇيگە كىرگىزدى.

سول ارادا جۇمىسى بار، جوق بولسا دا تاماشاعا جۇزدەي كىسى جينالىپ قالعان ەدى، حالىقتىڭ قازىرگى اڭگىمەسى: «ناچالنيك نە جۇمىسقا كەلدى ەكەن؟ بالكي، بيلىكتى ساتىپالدىنىڭ ارىزى شىعىپ قالعان بولار ما؟» دەستى. باعىنىلارى: «جوق، ونىڭ ٴۇشىن نەگە كەلسىن، مامىبەتتىڭ بولىستىعىن ونىنە اپەرۋگە كەلگەن شىعار...» دەپ ٴارقايسى ٴوز ويىنداعىسىن ايتىپ، دالانى باستارىنا كوتەرىپ، گۋىلدەسىپ وتىرعاندا ماڭدايىنان تەر شىعىپ، بوركىن قولىنا ۇستاپ ۇيدەن بەكجان شىقتى.

جۇرت بۇعان قاراپ:

— قالاي، اۋىلناي؟ تورە قىزمەتكە رازى ما، نە جۇمىسپەن كەلگەن ەكەن؟ — دەپ سۇراعان سوڭ، اۋىلناي ايتتى:

— العامدۋليللا، ٴوزىمدى بەك ماقتاپ، قولىمنان قايتا ـ قايتا «سپاسيبا» دەپ ۇستادى. شىققان جۇمىسى بۇل جەردە ەمەس، قاراسۋ ستانسياسىنداعى حوحول قالاسىنا بارادى ەكەن، مۇندا قوناق بولىپ، تىنىعىپ، كەشكە جونەلەدى. ٴوزى بەك راقىمدى كىسى كورىنەدى: «شارۋا قالاي، ەل اراسى تىنىش پا؟» — دەپ هاماسىن سۇرادى. اناۋ كۇنگى كوتىبايدىڭ مەنى

---

[1] ۆبورنايلار — سايلاناتىن ادامدار، ىسكە تاعايىندالاتىندار.

بوقتاعانىن ايتقانىم جوق، ونى ايتقاندا، بالەمە بولاتىن ەدى، نە قىلايىن، قاسەنىنىڭ كوڭىلىنە قارادىم. جانە دە تورەنىڭ ٴبىر حات حابارى سول: «قازاقتان سولدات النبايدى، ٴبىراق، مۇجىقتار سەكىلدى قالا بولام دەسەڭ، 15 دەسياتينا جەر بەرىلەدى» ، — دەدى — «ەگىن سالىڭدار، شكول اشىڭدار، ۇلىقتارىڭدى سىلاپ، بۇيرىقتارىن ورنىنا كەلتىرىڭدەر» ، — دەپ ٴناسيحات ايتتى.

بەكجان ناچالنيكتەن تاعى دا ەستىگەنىن سويلەي باستاعاندا، الگى توپتانىپ وتىرعان حالىقتا ٴبىر جىگىت شاۋىپ كەلىپ:

— ٴشۇيىنشى، سارسەكە! شولپان جەڭگە امان - ەسەن بوسانىپ، تاقيا تىگىپ بەرەتىن تاپتى، — دەدى. سول ۋاقىتتا جاستار «سارسەكە» دەپ، ۇلكەندەر:

— سارسەكە، قۇانىش قايىرلى بولسىن، اللا ۇزاعىنان ٴسۇيىندىرسىن، ايەل بالا دەمەڭىز! — دەستى. سارسەنباي:

— جوق، ولاي دەمەڭىزدەر، مەن قايىر ۇل - قىز تاڭدايىن دەپ جۇرگەن كىسى، — دەپ ورنىنان تۇرىپ، اتىنا ٴمىنىپ ۇيىنە قايتتى.

2

وقۇشىلار! حيكايامىزداعى وقيعالار جوعارىدا ايتىلمىش سارسەنبايدىڭ ٴۇي ىشىندەگى كىسىلەردەن باستالعانى سەبەپتى، انىق اڭعارتپاق ٴۇشىن سارسەنبايدىڭ كىم ەكەندىگىن ٴھام نەندەي كىسى ەكەندىگىن جازايىن.

سارسەنباي ھەش ٴبىر عىلىم وقىماعان مومىن، مال باققان كىسى ەدى. اتاسىنان ارتىق داۋلەت قالماسا دا، بەرىرەك كەلگەن سوڭ مالدى دا جاقسى بولىپ، جىلقىسى جۇزدەن اسىپ، ەكى

ٴۇش - جۇزدەن قوي دا ٴبىتىپ، قاتارداعى مالدى ٴۇيىنىڭ بىرىنە قوسىلىپ ەدى. ٴبىراق مال جاعىنان كوڭىلى قوش بولسا دا، سارسەنبايدىڭ جاماعاتى قالامپىر عۇمىرىندا بالا كوتەرمەي، بۇل ەكەۋى بالاعا مۇحتاج ەدى.

سارسەنباي باعزى ۋاقىتتا ٴوزى دە ٴھام جانى اشيتىن جاندارىنىڭ سوزىمەن دە بالا ٴۇشىن ٴبىر توقال الۋدى ويلاسا دا، قالامپىردان اسا الماي، انە - مىنە دەپ ٴجۇرۋشى ەدى. ٴبىر كۇنى ٴبىر ماجىلىستە وتىرعان ۋاقىتتا ٴبىر قۇرداسىنىڭ قىمىز ٴىشىپ قىزىپ وتىرىپ، ازىلمەن بولسا دا، شىنىمەن بولسا دا ٴسوز اراسىندا: «ٴاي، قۋباس! سونشا مالدى باعىپ ٴجۇرىپ، دۇرىستاپ زەكەت بەرمەيسىڭ، قاجىعا بارمايسىڭ، كىم ٴۇشىن جيناپ ٴجۇرسىڭ؟ اقىرىندا قالامپىردان قورقىپ، توقال دا المادىڭ» ، — دەگەن ٴسوزىن ەستىپ، ول كۇنى ۇينە بەك مۇڭايىپ كەلىپ، قاتىنىمەن سويلەسپەستەن جاتىپ قالىپ ەدى.

ەرتەڭىندە اۋىلىنداعى ٴبىر - ەكى اعايىندارىن شاقىرىپ الىپ:

— مىنە مەن سىزدەردى شاقىرعانىم، «ٴۇمىتسىز — شايتان» دەگەن، «مال بىتپەس جىگىت بولماس، قۇرارىنا قارا، ۇل تاپپاس قاتىن بولماس، تۇرارىنا قارا» دەپ، بۇل ۋاقىتقا شەيىن سابىر ەتىپ ەدىم. ەندى مەن بولسام قىرىقتىڭ ەكەۋىنە كەلدىم، قالامپىر دا بيىل وتىز ۇشتە. قاتىنىم پايعامباردىڭ ٴسۇنناتى عوي، سەن دە رۇقسات بەر، اعايىنىم، سىزدەر وسى جۇمىستى قولعا الىڭدار، مىنە، ٴبىراز قاناعات بار عوي. مەن ەندى بەل بايلادىم، — دەپ اقىرعى ٴسوزىن ماعلۇم ەتتى. قالامپىر قانشا ۇناتپاعان بولسا دا، بۇل ساپاردا سارسەنباي دا ٴھام باسقالار دا ٴبىر اۋىزدى بولىپ سول جەردە - اق ۋاعدا قىلعانىن كورىپ، ٴىشى سۋىپ، ەندى سويلەگەنمەن قولدان ەشنارسە كەلمەسىن ٴبىلىپ:

— نه قىلساڭدار ىقتيار. اۋەلىندە دە مەن توقال الما دەگەن جەرىم جوق، ماعان نەسىن ايتاسىڭدار؟ ! — دەپ ٴتۇسى بۇزىلىپ، ۇيدەن شىعىپ كەتتى.

مۇنان كەيىن كوپ ۋاقىت وتكىزبەي، سارسەنباي ٴبىر قىز ايتتىردى. وزدەرىنە قىرىق شاقىرىم جەردە سايبولات دەگەن ەلدە جاراس دەگەن مولدانىڭ ٴبىر ۇل، ٴبىر قىزى بار ەكەن. مولدا وپات بولعان سوڭ، قاتىنىن ٴبىر جاقىن كەدەي امەڭگەرى الىپ، الگى ەكى جەتىم بالا سونىڭ قولىندا شىققان ەدى. سارسەنبايدىڭ ايتتىرعانى وسى مولدانىڭ قىزى شولپان ەدى. شولپانىنىڭ جاسى ون تورتكە جەتىپ تۇرعان سوڭ، سارسەنباي مالىن تۇگەل بەرىپ، كەلەر جىلىندا الىپ تا قويدى. مارقۇم جاراس مولدا ٴتىرى ۋاقىتىندا شولپاندى ٴوزى وقىتىپ، قۇرانىنان ەكى شىعىپ، ازىراق حات تانىپ قالعان ەدى. قالامپىر ٴار ۋاقىت شولپاندى كۇندەستىكپەن سوزىمەن دە، قولىمەن دە رەنجىتىپ ٴجۇردى.

شولپان ون جەتى جاسقا كەلگەندە، ماناعى سارسەنبايدان توپ ىشىندە ٴشۇيىنشى سۇراعان قىز بالا تاۋىپ، سارسەنباي قىرىق بەسكە كەلگەندە عۇمىرىندا كورگەن بالاسى وسى ەدى. سارسەنباي زور قۋانىشتا بولىپ، شىلدەحاناعا قانشا قىز - بوزبالا جيىپ، ويىن ويناپ، قىز بالا دەمەي، كول باسىن شاقىرىپ توي قىلىپ، بالاسىنىڭ ەسىمىن جامال قويىپ ەدى.

3

جامال — ساعىنىپ كورگەن بالاسىنىڭ الدى بولعان سوڭ، اتا - اناسى قولدان كەلگەنشە الپەشتەپ ٴوسىرىپ، جاسى توعىزعا جەتتى.

جامالدى ەركەك بالاشا كيىندىرىپ جۇرگەن سوڭ، بىلمەگەن كىسى قىز دەپ ويلاماۋشى ەدى. قىز دەپ ايتقان ادامعا اشۋلانىپ تا قالعان كۇندەرى بولدى.

ٴبىر كۇنى سارسەنبايدىڭ ۇيىنە ەسكى جولمەن وقىعان، دۇنيەدە بىلمەگەن نارسەلەرىم جوق دەپ دۇعا قىلۋشى ٴبىر شالا نادان مولدا كەلىپ قوندى، مولدا تىسقا شىقپاقشى بولعاندا، سارسەنباي:

— جامالجان تۇر، مولدانىڭ كەبىسىن سال، قۇمان الىپ شىق، — دەپ جۇمساعانىنان كەيىن مولدا تىستان كەلىپ، وتىرىپ:

— باي، وسى ٴسىزدىڭ مىرزاڭىزدىڭ ەسىمى قالاي؟ قىزدىڭ اتىن قويعانسىز با؟ — دەدى. (جامالدى ەر بالا دەپ وتىر ەكەن). سارسەنباي ازىراق توقتاپ تۇردى دا، كۇلىمسىرەپ:

— تاقسىر، مۇنىڭ ٴمانىسى بار، ٴبىز باستان كەم كىسى، ايىمىز دا، كۇنىمىز دە وسى جامال بولعان سوڭ، ٴوزىمىزدى - ٴوزىمىز الداپ ٴجۇرمىز، — دەدى. مولدا بۇل ٴسوزدى ٴتۇسىنىپ، ٴبىراز ويلانىپ وتىردى دا:

— سارسەكە! كوڭىلگە سولاي ەكەنى دۇرىس تا عوي، لاكيىندە شاريعاتتا بالاعا تۇلىم قويۋ دۇرىس ەمەس، جانە دە باي قىزى توعىز جاستا باليع بولادى. سونىڭ ٴۇشىن ناماز ۇيرەتىپ، وقىتىپ، شاشىن دا قويىڭىز. ٴسىزدىڭ مۇنىڭىز اللا تاعالانىڭ بۇيرىعىنا كونبەگەن سەكىلدى بولادى. ولاي بولعاندا زور كۇنا تاباسىز. ٴبىراق وقىتقاندا حات جازىپ كەتەرلىكتەي دە وقىتپاڭىز، حۇسۋسا جاديد مولدالاردان وقىتپاڭىز، نە ٴۇشىن دەسەڭىز، ولار اۋەلى ٴدىن، يمان بىلگىزىپ، ناماز وقىتپاي، «يمان شارت»، «بادۋام»، «اپتيەك»، «ايجىكتەردى» بىلاي قويىپ، ورىستارشا ا، ب، ت دەپ ورىستىڭ ٴىسىن قۋاتتاپ،

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com